

SCHOOLLEIDERS AAN HET WOORD

Het nijpende tekort aan leerkrachten 'Leerkrachten hebben tijdelijk geen pauze'

De kranten staan er vol van: het nijpende lerarentekort in het basisschoolonderwijs. Door een hoge werkdruk en minder animo voor een loopbaan in het primair onderwijs, daalt het aandeel goede vakmensen. Hoe gaan schoolleiders om met dit probleem? We vroegen vier basisschooldirecteuren: hoe los je het lerarentekort op de korte termijn op?

ARABELLA GANZEMAN, DIRECTEUR VAN SALTO-SCHOOL
FLORALAAN IN EINDHOVEN

'In drukke periodes gaat het wel nijpen, ondanks voorzorgsmaatregelen'

'Het lerarentekort voelen we door diverse voorzorgsmaatregelen nog niet zo erg, maar we merken wel dat het in drukke periodes en als er veel ziekten zijn, toch gaat nijpen. Dat heeft te maken met de markt; er zijn gewoonweg te weinig goede leerkrachten. Onze basisschool behoort tot de SALTO-scholen; een scholenbestuur van 22 scholen. SALTO probeert een goede werkgever te zijn; dat doen we door mensen aan ons te binden, door ze kansen te geven om zich verder te ontwikkelen en door ze een plek te geven waar ze zich thuis voelen. Daarnaast hebben we drie jaar geleden een eigen vervangerspool samengesteld én is er twee jaar geleden een flexibele schil van medewerkers aangetrokken voor de planbare verlopen, zoals een huwelijk of cursusdag van een leerkracht. Mijn school heeft 1,6 fte aan flexmedewerkers die vast op deze school planbare verlopen invullen. De vervangingsme-

dewerkers die nodig zijn om ziekte op te vangen, zijn inzetbaar op een cluster van scholen. De 22 scholen binnen SALTO hebben we ingedeeld in clusters van scholen die dezelfde signatuur hebben, bijvoorbeeld een cluster van scholen met veel internationals of een cluster van jenaplanscholen. De vervangers gaan bij voorkeur naar de eigen school, dan pas naar andere scholen in het cluster en als laatste mogelijkheid naar een andere school binnen

SALTO. Dat doen we om deze medewerkers een plek binnen de school te geven; op die manier stromen ze ook gemakkelijker door naar vacatures binnen SALTO; ze zijn namelijk in dienst en hebben dus ook zicht op de vacatures. Door deze voorzorgsmaatregelen weten we voorsalstnog een echt personeelstekort te voorkomen.'

TAEKE VENEMA, DIRECTEUR VAN CHRISTELIJKE BASISSCHOOL DE KLEINE WERELD IN GRONINGEN

“Dit is een frustrerend probleem dat niet op korte termijn is op te lossen”

‘Niet! Helaas is dit probleem ook bij ons aan de orde; er staat een vacature open die ik niet krijg ingevuld. Dat is een groot probleem en heel frustrerend. Een kortetermijnoplossing is er niet; we zijn daarom meer bezig met oplossingen op de lange termijn,

“ Het lerarentekort voelen we door diverse voorzorgsmaatregelen nog niet zo erg, maar we merken wel dat het in drukke periodes en als er veel zieken zijn, toch gaat nijpen. ”

zoals het intern opleiden van mensen. Denk aan zijinstromers of ex-paboleerkrachten die we opleiden. Daarnaast zijn we druk bezig met kritisch naar de salarissen en secundaire arbeidsvoorwaarden te kijken, en minder verantwoordelijkheden bij leerkrachten te leggen. Gelukkig is mijn team, ondanks het tekort, wel goed gemotiveerd. De meeste leerkrachten werken vanuit een bepaalde passie, niet voor het geld. Die passie wordt door de werkdruk wel aangetast. Zeker als er iemand ziek wordt, want dat betekent nu dat anderen harder moeten werken omdat er geen invallers zijn. We staan nu nog aan het begin van het schooljaar, dan gaat het nog wel. Mijn ervaring is dat in de loop van het schooljaar het aantal uitvallers toeneemt; dan zal het personeelstekort alleen nog maar meer invloed hebben op de rest van het team.’

EVELIEN EICHELSCHEIM, DIRECTEUR VAN DE HANNIE SCHAFTSCHOOL IN HAARLEM

‘Door startende leerkrachten goed te coachen, willen we ze aan ons binden’

‘Wij zitten in de gelukkige omstandigheid dat ik in april mijn formatie al rond had, inclusief een extra leerkracht voor drie dagen die door werkdrukgeden is vrijgekomen. Dat neemt niet weg dat ik om me heen kijk en weet dat de werkdruk naar beneden moet om het beroep aantrekkelijk te houden. Daarom zijn we momenteel heel kritisch aan het kijken naar onze processen; kan het korter, efficiënter, anders. Ik zie mensen ontzettend hard werken, zonder pauze doorgaan. Wat we hier net in het team besproken hebben is waar de leerkrachten energie van krijgen, waar ze blij van worden. Het antwoord is dat ze energie krijgen als er

tijd is om lessen voor te bereiden. Door administratieve werkzaamheden, gesprekken met externen en bijkomende werkzaamheden voor inhoudelijke werkgroepen, is die tijd er niet altijd. Dit is zeker het geval in piektijden, zoals Cito-periodes, rapport-periodes met bijbehorende oudergesprekken en rondom feesten en partijen. Leerkrachten bereiden dan hun lessen 's avonds of in het weekend voor.

Daarom zijn we nu als proef begonnen om de teamvergaderingen in te korten van een uur naar een kwartier. Zo blijft er drie kwartier over voor lesvoorbereiding. Ook blokken we nu een keer in de twee à drie weken een dag na schooltijd om lessen voor te bereiden. We proberen dit concept tot de kerstvakantie uit en evalueren dan hoe het gaat.

Ik weet wel dat een paar collega-schooldirecteuren in Haarlem voor de zomervakantie afsloten zonder dat hun formatie rond was. Dat wil je natuurlijk niet. Onze stichting is goed in het focussen op de startende leerkrachten. Dat begint eigenlijk al bij het onderhouden van goede contacten met pabo's, om studenten alvast aan je te binden. Als ze eenmaal in huis zijn, proberen we ze zo goed mogelijk te begeleiden en te coachen, zodat ze zich gesteund voelen. Het is een feit dat landelijk gezien veel startende leerkrachten binnen een paar jaar weer afhaken. Wij proberen dat te ondervangen; dat is een kwestie van vooruitdenken.'

LYDIA VAN DEN HOONAARD, DIRECTEUR OBS CHARLOIS IN ROTTERDAM:

'We passen momenteel diverse ad-hocoplossingen toe'

'Het lerarentekort is groot in Rotterdam. Voor de zomervakantie hadden we enkele vacatures waar minimaal op werd gereageerd. Gelukkig hebben we deze toch tijds kunnen invullen. Maar nu zijn er leerkrachten ziek en is er geen vervanging! We passen nu een aantal ad-hocoplossingen toe. Zo laten we een parttime leerkracht tijdelijk extra dagen werken en zetten we een onderwijs-assistente tijdelijk voor de groep. Leerkrachten hebben tijdelijk geen pauze. We hebben een continuooster waarbij een andere leerkracht lessen overneemt in een groep; dat komt nu te vervallen. Dit verhoogt wel de werkdruk! Verder verdelen we leerlingen een dag(deel) en voegen we groepen een dag(deel) samen. Als later dit jaar de griepgolf eraan komt, zullen we er niet aan ontkomen om groepen leerlingen naar huis te sturen helaas.'

TEKST DAPHNE DOEMGES-ENGELEN
FOTOGRAFIE AANGELEVERD EN SHUTTERSTOCK